

**ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE
2020. GODINE**

Razred ili kategorija natjecanja: **5. razred**

Zaporka

--	--	--	--	--

_____

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

PRVIH DEVET ZADATAKA RIJEŠI DOPUNOM REČENICE ILI UPISIVANJEM ODGOVORA NA CRTE.

2

1. Upiši riječi koje nedostaju u stihovima himne Republike Hrvatske:

„... Teci _____, _____ teci,
Nit' ti _____ silu gubi,
_____ more svijetu reci,
Da svoj narod Hrvat ljubi...“

2

2. Dijelom toka navedenih rijeka prolazi granica Hrvatske i susjednih država. Upiši na crtu iza imena rijeka ime odgovarajuće države.

Dunav _____ Kupa _____
Sutla _____ Una _____

2

3. Brojem stanovnika drugi najveći grad Hrvatske nalazi se u prirodnogeografskoj regiji čije je ime _____ Hrvatska. Ime prirodnogeografske regije koja ima važnu ulogu u prometnom povezivanju unutrašnjosti Hrvatske s primorjem je _____ Hrvatska.

1

4. Ime jedinog grada u Hrvatskoj čija se dva lokaliteta nalaze na UNESCO-ovom Popisu svjetske baštine je _____.

2

5. Ime najvećeg grada koji se nalazi na bosanskohercegovačkom dijelu obale Jadranskog mora je _____. Izlaz te države na Jadransko more posljedica je _____ (upiši jedno od: **geografskog smještaja; povijesnih događaja**).

3

6. Naziv dijela unutrašnje građe Zemlje koji je vrlo visoke temperature, a njegov središnji dio građen je uglavnom od željeza i nikla, je _____. Naziv za rastaljene stijene koje se nalaze u unutrašnjosti Zemlje je _____. Naziv dijela unutrašnje građe Zemlje u kojem se nalaze rastaljene stijene je _____.

1

7. Za razvoj vinogradarstva pogodnije su one padine pobrđa koje su veći dio dana osunčane, a nazivamo ih _____ padine.

- 3 8. Vrh K2 nalazi se na 8611 m nadmorske visine. Vrh Cho Oyu niži je od K2. Kolika je nadmorska visina vrha Cho Oyu, ako je relativna visina između navedenih vrhova 410 m?

Prostor za računanje:

Nadmorska visina vrha Cho Oyu iznosi _____.

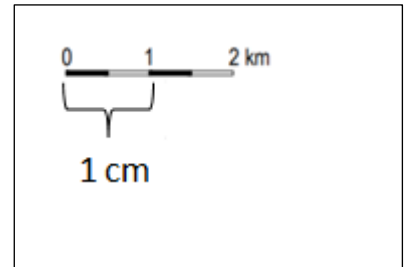
Vrhovi K2 i Cho Oyu nalaze se na najvišoj planini svijeta, a njeno ime je _____.
Ime kontinenta na kojem se nalazi ta planina je _____.

- 2 9. Koje brojčano mjerilo odgovara grafičkom mjerilu u prilogu?

_____.

Udaljenost od 2,5 cm na karti izrađenoj u tom mjerilu odgovara

udaljenosti od _____ u prostoru.

Prostor za računanje:

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA DVA SU TOČNA ODGOVORA.
ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

- 2 10. Koji su od navedenih gradova županijska središta?
a) Gospić   b) Knin   c) Pazin   d) Petrinja   e) Vinkovci

- 2 11. Koji su od navedenih reljefnih oblika krški oblici nastali u podzemlju?
a) jama   b) ponikva   c) škrapa   d) špilja   e) uvala

- 2 12. Koje se od navedenih gora nalaze u Slavoniji?
a) Kalničko gorje   b) Krndija   c) Maceljsko gorje   d) Petrova gora   e) Psunj

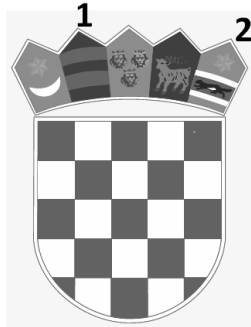
- 2 13. Na kojim se otocima nalaze naslage prapora?
a) Cres   b) Susak   c) Ugljan   d) Unije   e) Zlarin

SLJEDEĆA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UPISIVANJEM ODGOVORA NA CRTE.

2 14. Poveži navedene opise upisivanjem odgovarajućeg slova na crtu ispred ponuđenih odgovora.

_____ grb označen brojem 1   _____ grb označen brojem 2

- A) grb Dalmacije   B) grb Dubrovačke Republike   C) grb Istre
D) najstariji poznati grb Hrvatske   E) grb Slavonije

2 15. Poveži pojmove tako da slovo ispred imena nacionalnih parkova upišeš na crtu ispred pripadajuće županije. Jedan nacionalni park ne može se povezati.

- _____ Dubrovačko-neretvanska županija   A) NP Brijuni
_____ Istarska županija   B) NP Krka
_____ Primorsko-goranska županija   C) NP Mljet
_____ Šibensko-kninska županija   D) NP Paklenica
_____   E) NP Risnjak

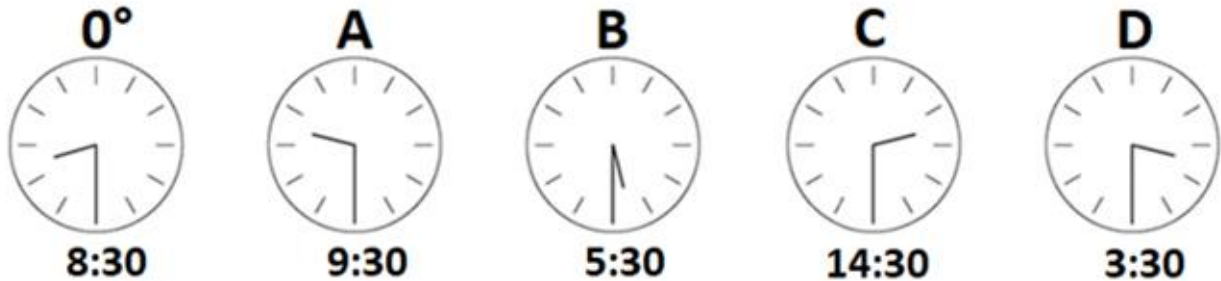
3 16. Poveži pojmove tako da slovo ispred reljefnog oblika upišeš na crtu ispred odgovarajućeg utjecaja na naseljenost i/ili gospodarstvo. Jedan reljefni oblik je višak.

- _____ Uglavnom močvarna područja.
_____ Iako su opasna područja, prostor oko njih gusto je naseljen zbog plodnog tla.
_____ Rijetko su naseljena područja bogata raznim rudama.
_____ Zimski turizam je utjecao na izgradnju turističkih naselja.
_____ Tu se nalaze obradive površine, a u nekim od njih i ponornice.
_____ Zbog bolje preglednosti i lakše obrane, u srednjem vijeku gradile su se utvrde.

- A) brda   B) gromadna gorja   C) krška polja
D) mlade planine   E) položi   F) riječne terase   G) vulkani

- 2 17. Poveži navedene stupnjeve udaljenosti od početnog meridijana s vremenima na satovima označenim slovima upisivanjem odgovarajućeg slova na crte.

_____ 45° zapadno   _____ 75° zapadno

Prostor za računanje:

U SLJEDEĆEM ZADATKU DVIJE SU POGREŠNE RIJEČI. PRONAĐI U TEKSTU POGREŠNE RIJEČI, ISPIŠI IH U LIJEVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DESNI STUPAC, U ISTOM REDU, UPIŠI TOČNE RIJEČI.

- 2 18. Pažljivo pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatak kao što je napisano u naputku.

Jedna od najvećih vulkanskih provala ili erupcija dogodila se krajem 19. stoljeća u Indoneziji kada je eksplodirao vulkanski otok Krakatau. Najrazorniji potres dogodio se 1960. godine s epicentrom u Čileu, na obali Atlantskoga oceana, oceana s najvećim brojem potresa i vulkana, pogotovo na njegovim rubnim dijelovima.

POGREŠNA RIJEČ	TOČNA RIJEČ

U SLJEDEĆIH PET ZADATAKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2	

 19. Površinski dijelovi stijena hlađenjem se **skupljaju** / **šire**, a zagrijavanjem se događa obrnut proces. Takav oblik trošenja stijena raširen je u pustinjama jer su tamo razlike u temperaturi između dana i noći **male** / **velike**. Trošenje stijena ubraja se u **unutarnji** / **vanjski** proces oblikovanja reljefa. Proces trošenja stijena naziva se **erozija** / **odronjavanje**.
2	

 20. Rijeke su u svom gornjem toku **brze** / **spore**. Čestice tla i komade stijena voda nosi **nizvodno** / **uzvodno**. Oblikovane su doline u obliku slova **V** / **U**. Dolaskom u ravnice rijeke počinju **sve manje** / **sve više** vijugati.
1	

 21. Naselja u krškim poljima najčešće su smještena **na rubnim dijelovima** / **u središtu** polja. Da bi nastali krški reljefni oblici, potrebno je u podlozi imati stijene koje **jesu** / **nisu** topljive u vodi.
1	

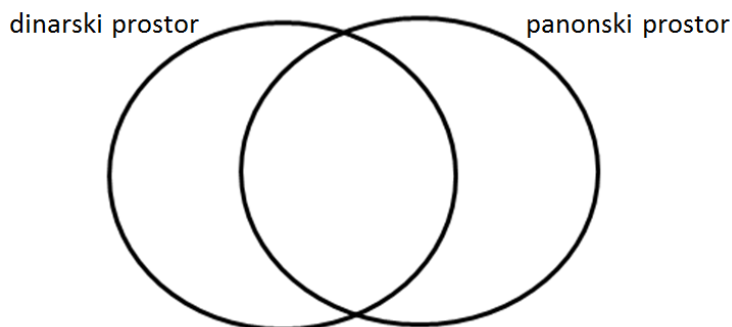
 22. Do pomicanja stijena na padinama dolazi i zbog utjecaja **sile teže** / **Sunčevog zračenja**. Pokreti na padinama najčešći su nakon obilnih kiša. Što je nagib padine manji, stijene se **lakše** / **teže** pokreću.
1	

 23. Mjerilo 1: 50 000 000 je **krupnije** / **sitnije** od mjerila 1: 5 000 000. Geografske karte izrađene u oba navedena mjerila ubrajaju se u **pregledne geografske** / **pregledne topografske karte**.

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ SKICE ILI FOTOGRAFIJE.

3

24. Navedena reljefna obilježja razvrstaj na sljedeći način: **slova** ispred obilježja koja se odnose samo na dinarski prostor upiši u lijevi dio lijevog kruga, slova ispred obilježja koja se odnose samo na panonski prostor u desni dio desnog kruga, a slova ispred obilježja koja su im zajednička u središnji dio.

A) ima velikih močvarnih područja	B) prevladavaju vapnenačke stijene
C) prevladavaju nizine	D) rasprostranjen je krški reljef
E) nedostatak vode na površini	F) reljef su oblikovale unutrašnje sile i vanjski procesi

2

25. Upiši na prvu liniju ispod svake fotografije naziv reljefnog oblika koji je prikazan, a na liniju ispod upiši naziv vanjskog čimbenika koji je najviše utjecao na njegovo oblikovanje.

_____
_____

_____
_____

2

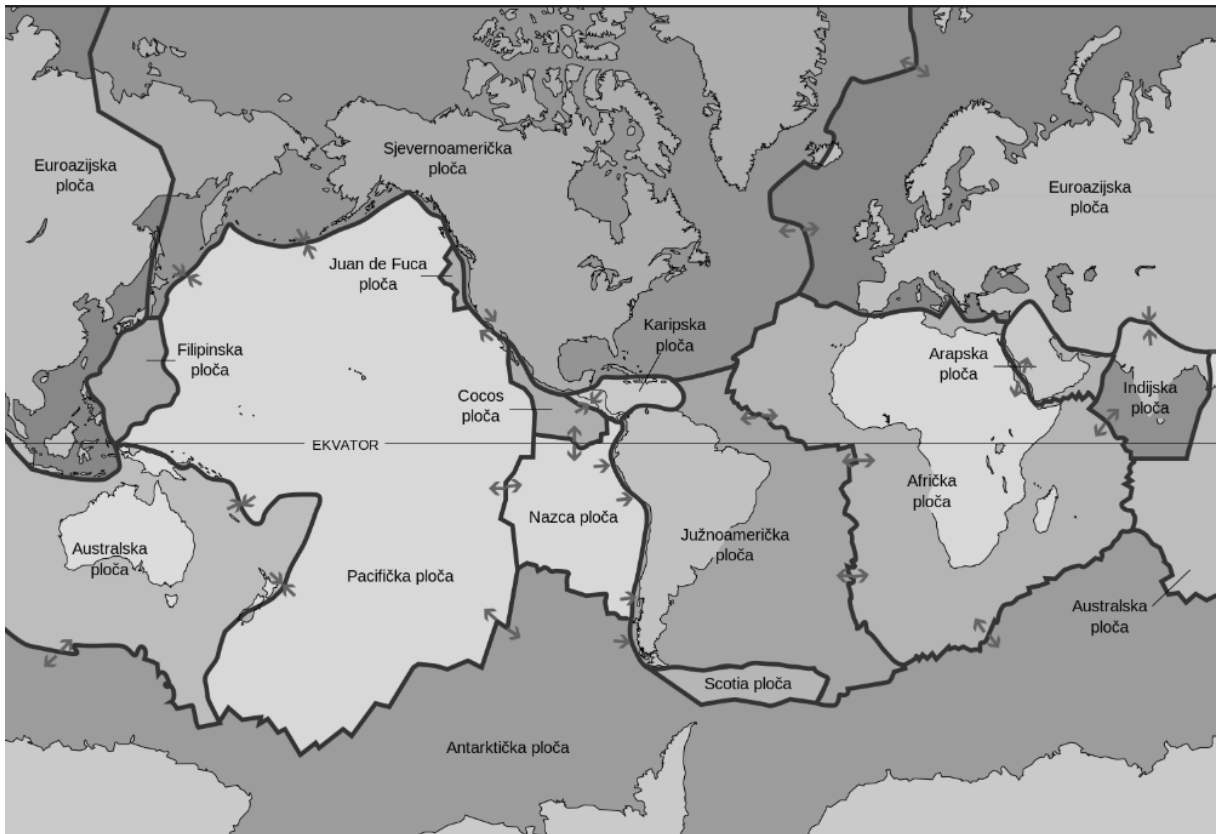
26. Naziv reljefnog oblika prikazanog na fotografiji desno je

_____.

Naziv vanjskog čimbenika koji je najviše utjecao na njegovo oblikovanje je _____

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ GEOGRAFSKE KARTE.

1

27. Na dodiru kojih su od navedenih litosfernih ploča nastale mlade planine?

- a) Australske i Antarktičke
- b) Filipinske i Tihooceanske (Pacifičke)
- c) Južnoameričke i Afričke
- d) Nazce i Južnoameričke

2

28. Od ponuđenih imena litosfernih ploča na crtu upiši imena dviju koje su sudjelovale u stvaranju najviše planine svijeta.

Afrička ploča, Arapska ploča, Euroazijska ploča, Indijska ploča, Pacifička ploča

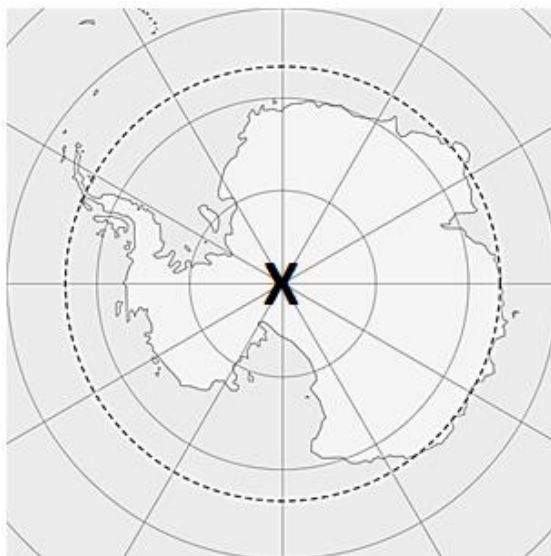
_____ i _____

2

29. Naziv za pomicanje litosfernih ploča, kakvo je prisutno na granici Sjevernoameričke i Euroazijske ploče je _____. Posljedica takvog pomicanja imenovanih ploča je stvaranje „planina“ u podmorju, a te „planine“ nazivamo _____.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ GEOGRAFSKE KARTE.

2

30. Ime točke označene na priloženoj karti znakom **X** je

_____ . Udaljenost te točke od ekvatora iznosi
_____ (upiši puni naziv strane svijeta).

Naziv paralele ucrtane isprekidanim linijama na priloženoj karti je

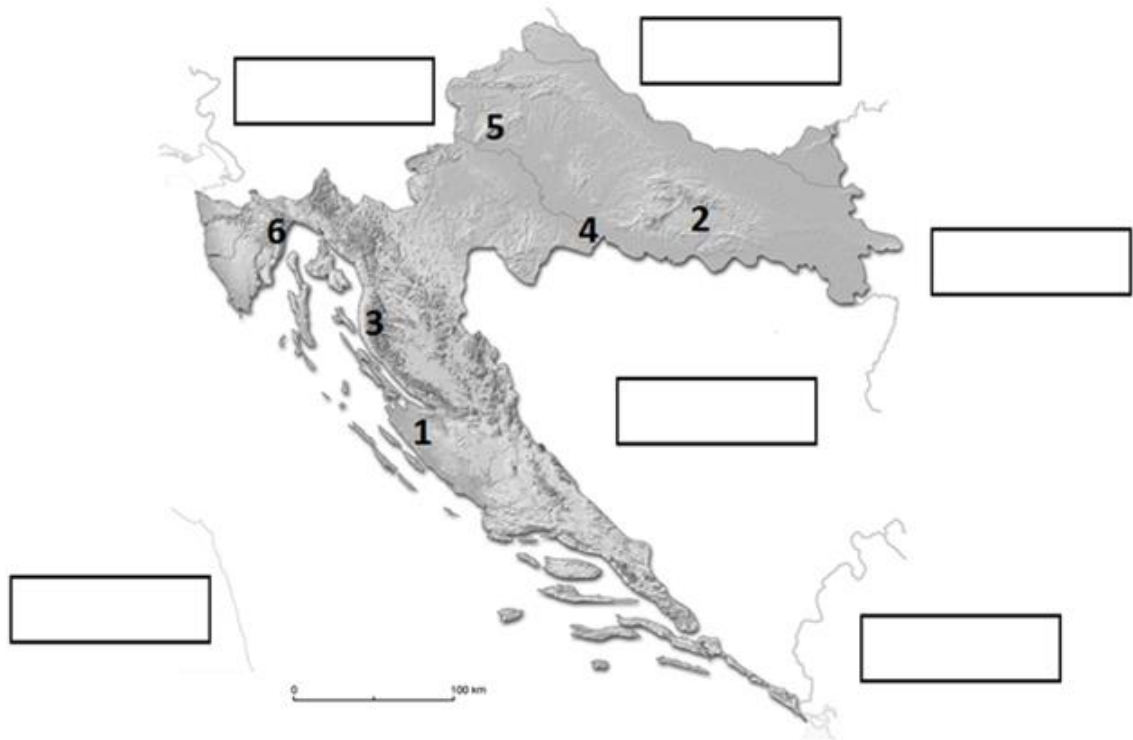
_____ , a njena udaljenost od ekvatora iznosi
_____ (upiši puni naziv strane svijeta).

2

31. Ime oceana koji je u cijelosti prikazan na priloženoj karti je

_____ . Ime kontinenta prikazanog na priloženoj karti je
_____ .

POSLJEDNJA ČETIRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ GEOGRAFSKE KARTE.

3	
----------	--

 32. Upiši u odgovarajuće pravokutnike na priloženoj karti imena susjednih država Republike Hrvatske koje nisu članice Europske unije.

3	
----------	--

 33. Na priloženoj geografskoj karti brojevima su označeni odabrani reljefni oblici. Iza naziva reljefnog oblika na kraću crtu upiši **broj** kojim je taj oblik označen na geografskoj karti i na dužu crtu njegovo **ime**.

gora _____,

dio poloja _____,

kotlina _____,

2	
----------	--

 34. Smjer pružanja Dinarida je _____
(upiši puni naziv strana svijeta). Na prostoru Hrvatske Dinaridi su najniži, najuži i najprohodniji. Naziv tog prometno važnog dijela je _____.

2	
----------	--

 35. Reljefni oblik označen brojem **1** na priloženoj karti nalazi se _____ (upiši puni naziv strane svijeta) u odnosu na reljefni oblik označen brojem **2**. Kojim je brojem na karti označen reljefni oblik koji se nalazi sjeverozapadno od reljefnog oblika označenog brojem **3**? _____